

Detaljplan för Köpmannen 2 m.fl.
i Älmhults tätort och kommun

GESTALTNINGSPROGRAM FÖR ALLMÄN PLATSMARK

INNEHÅLL

INLEDNING

Syfte	4
Status	4
Vision	4
Illustrationsplan	5

GESTALTNING AV ALLMÄN PLATSMARK

Övergripande ställningstaganden	7
--	----------

1. Gator

1.1. Handelsvägen vid Skoltorget	8
1.2. Handelsvägen mellan Skoltorget och Östra Esplanaden	9
1.3. Östra Esplanaden	10
1.4. Gata mellan cirkulationsplats och Väg 120	11
1.5. Cirkulationsplatsen	12
1.6. Gång- och cykelväg från Skoltorget till Östra Esplanaden	13
1.7. Stora parkeringen	14

2. Torg

2.1. Skoltorget	15
-----------------------	----

3. Naturmark

3.1. Våtmark	24
3.2. Dagvattendamm och rekreationsområde	25

6. Belysning	26
---------------------------	-----------

8. Principer för skötsel	30
---------------------------------------	-----------

INLEDNING

Syfte

Gestalttningsprogrammet behandlar de principer som ska styra utformning av allmänna platser inom detaljplanen för Köpmannen 2 m.fl. Syftet med gestalttningsprogrammet är att säkerställa god kvalitet och genomförbarhet i utformningen av gator, torg och naturmark.

Gestalttningsprogrammet ger en tydlig bild av hur allmänna platser kommer att gestaltas. På nationell nivå har propositionen *Politik för gestaltad livsmiljö* tagits fram av regeringen. Propositionen poängterar att kommunen ska agera förebild vid skapandet av allmänna platser. För Älmhults kommun är framtagandet av detta gestalttningsprogram ett led i arbetet att säkerställa en god gestaltad livsmiljö som håller över tid. På kommunal nivå har Riktlinjer för hållbart byggande tagits fram (antogs i kommunfullmäktige 2023) som ska tillämpas vid framtagande av gestalttningsprogram för allmänna platser. Syftet med riktlinjerna är att de ska bidra till måluppfyllelsen av målen i bland annat Agenda 2030, Sveriges miljömål och politik för gestaltad livsmiljö. Riktlinjerna har beaktats under framtagandet av gestalttningsprogrammet.

Status

Gestalttningsprogrammet utgör en del av detaljplanen för Köpmannen 2 m.fl. och ska vara ett underlag i efterföljande projektering, samt ge en bild av hur de allmänna platserna inom området utformas. Programmet omfattar de allmänna platser som i detaljplanen ges kommunalt huvudmannaskap.

En förprojektering med kostnadskalkyl för genomförandet är framtagen och gestalttningsprogrammet innefattar driftskostnader för allmän platsmark. Gestalttningsprogrammet antas politiskt i samband med antagandet av detaljplanen för Köpmannen 2 m.fl.

Vision

Visionen för handelsområdet är att skapa ett attraktivare område med tydligare trafikstruktur och bättre koppling till andra stadsdelar. Förare av motorfordon får ett mer lättöverskådligt och orienterbart trafikrum. Detta förväntas leda till mindre felkörning, irritation och missförstånd mellan trafikanter, vilket i sin tur ger ökad trafiksäkerhet. Oskyddade trafikanter ska bli mer prioriterade och få tryggare och säkrare trafikrum genom separering från biltrafiken, mer lättlästa och väldefinierade trafikrum, samt genom att passager hastighetssäkras.

Vid Haganässkolan skapas ett torg (Skoltorget) som bjuder in till rörelse, men som också innehåller platser för samvaro, avkoppling och reflektion. Vid torget säkras hastigheten till högst 30 km/tim och körbanans material tillsammans med övrig gestaltning markerar att det är ett mjukt trafikrum med oskyddade trafikanter.

Parkeringen vid Haganässkolan får ett effektivare marknyttjande som gör att det i princip kommer att finnas samma antal parkeringsplatser som idag, men med skillnaden att en del av befintlig parkering kan nyttjas för torget istället. Parkeringen görs om från allmän plats till kvartersmark. Detta får till följd att parkeringen kan regleras mer och även reserveras till specifika verksamheter. Parkeringens disposition blir tydligare och ett gångstråk anläggs i mitten.

Följande punkter är ledord vid utveckling av områdets allmänna platser:

- Trafiksäkerhet
- Grönska (välbefinnande, rumsskapande/estetiska värden, skugga och lokalklimat, struktur och ekologiska värden)
- Hållbarhet (ekologisk, social och ekonomisk)
- Trygghet och attraktiva välkomnande miljöer
- Särskilt fokus på skolungdomarna och deras rörelse

Illustrationsplan

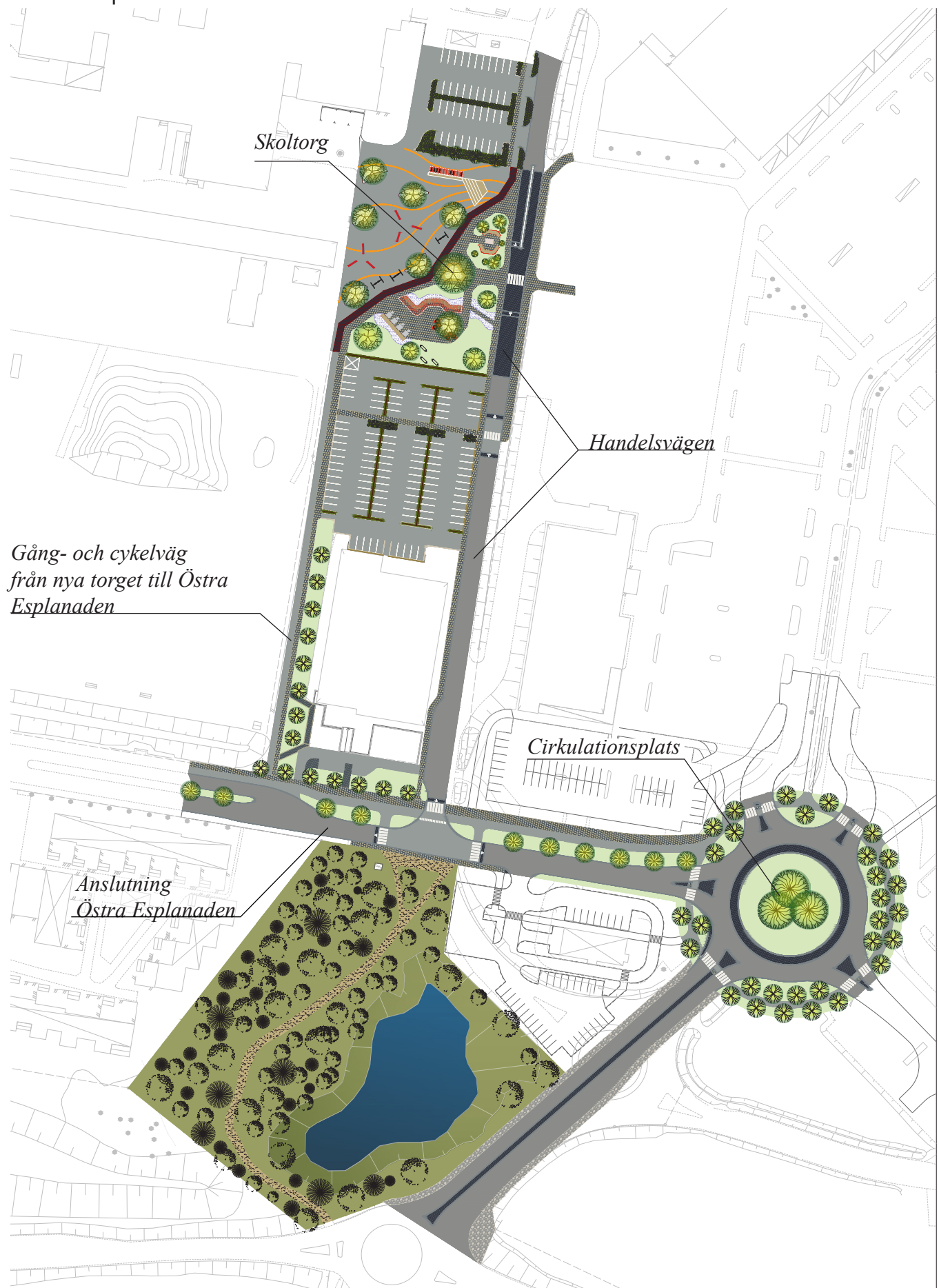

Illustration över hur området kommer att se ut när det är fullt utbyggt. Områdets prioriterade platser är markerade med text.

GESTALTNING AV ALLMÄN PLATSMARK

Övergripande ställningstaganden

Inför framtagandet av gestaltningsprogrammet har följande ställningstaganden fungerat som utgångspunkt.

Prioriterade platser: Skoltorget, gång- och cykelväg från Skoltorget till Östra Esplanaden och cirkulationsplatsen med anslutning till Östra Esplanaden.

Vid gestaltning av de allmänna platserna i handelsområdet ges extra omsorg åt dessa platser då de är särskilt viktiga för skapandet av en attraktiv stadsdel.

Skoltorget är områdets enda allmänna mötesplats och skapar tydligare koppling mellan Haganässkolan och handelsområdet. Torget ska vara inbjudande, locka till lek och aktivitet och blir en viktig knutpunkt/mötesplats inom området där både elever och besökare kommer att vistas. Gestaltningen är viktig för att torget ska fungera som den mötesplats och nod som det är tänkt att bli.

Väster om Friskis och Svettis (Haganäs 4) tas bilkopplingen mellan parkering och Östra Esplanaden bort, men gång- och cykelvägen behålls och förbättras då den har en viktig funktion för att koppla ihop nya torget med Östra Esplanaden. Den nya cirkulationsplatsen är en viktig knutpunkt för alla trafikslag och det är viktigt att den utformas på ett tydligt och välkomnade vis för gående, cyklister och övriga trafikanter.

Materialval

Vid val av utförande och material har en avvägning mellan anläggningskostnad, underhåll och driftskostnader gjorts. Det är viktigt att material väljs som håller över tid och är drifteffektiva.

Skötsel och underhåll

Ytorna utformas så att de kan skötas med hjälp av kommunens maskinpark, inga specialmaskiner ska behöva köpas in. Principen är att områdets allmänna platser ska skötas enligt kommunens generella riktlinjer.

Trygghet

Målsättningen vid planering av byggande av handelsområdet är att det ska bli en trygg stadsdel. För att skapa en trygg bebyggd miljö är det viktigt att trygghetsaspekten finns med i planerings- och byggfas men också i frågor om skötsel och underhåll. I gestaltningsprogrammet spelar trygghetsaspekten särskild roll vid planering av belysning och utformning av planteringar och grönska.

Tillgänglighet

De allmänna platserna i handelsområdet ska utformas så att de uppfyller Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:5) om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader.

1. Gator

1.1. Handelsvägen vid Skoltorget

Målbild

Handelsvägen gestaltas så att den får en stadsmässig karaktär där biltrafiken håller en låg hastighet. Körbanan för motortrafik ges en bredd på 6,5 meter, vilket möjliggör för både bilar och bussar att färdas utmed gatan. Utrymme för eventuell busshållplats tillskapas i norra delen. En smal refug hindrar omkörning av bussen vid hållplatsen samt att fotgängare genar till bussen innan det hastighetssäkrade övergångsstället.

Utformningsprinciper & materialval

- Körbana (6,5 meter bred): gatsten och hastighetssäkring genom påfartsramper vid torgets mitt
- Plats för busshållplats: mittrefug (cirka 1 meter bred) med plantering (tåliga perenner med låg skötsel) och körfältsbredd på 3,25 meter
- Trottoar (cirka 2 respektive 3 meter breda): betongplattor
- Kantsten i granit - körbana och trottoar i samma nivå på mitten av sträckan
- Brett övergångsställe på mitten av sträckan: gatsten i svart och vitt
- Belysning: Philips CitySwan eller motsvarande

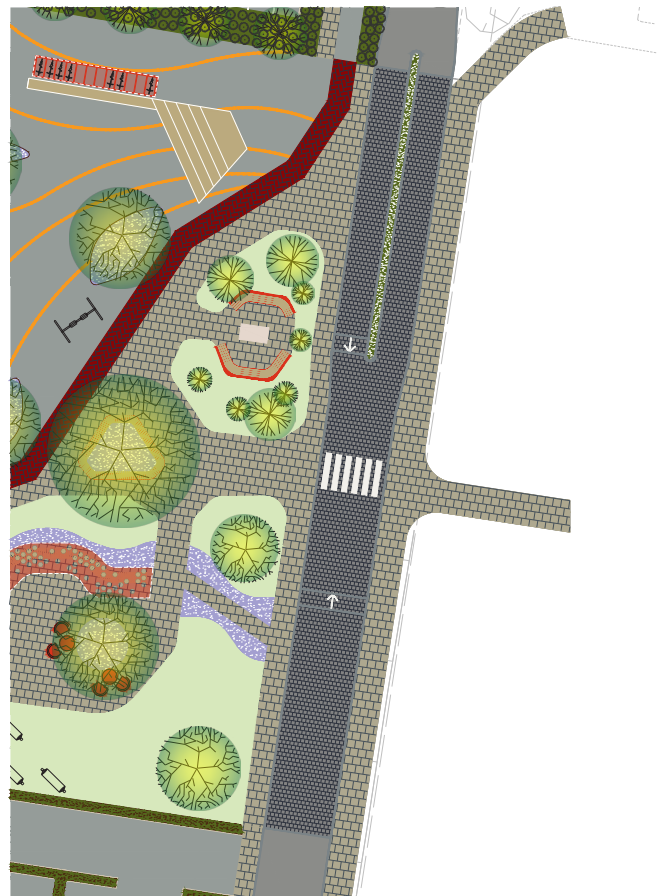
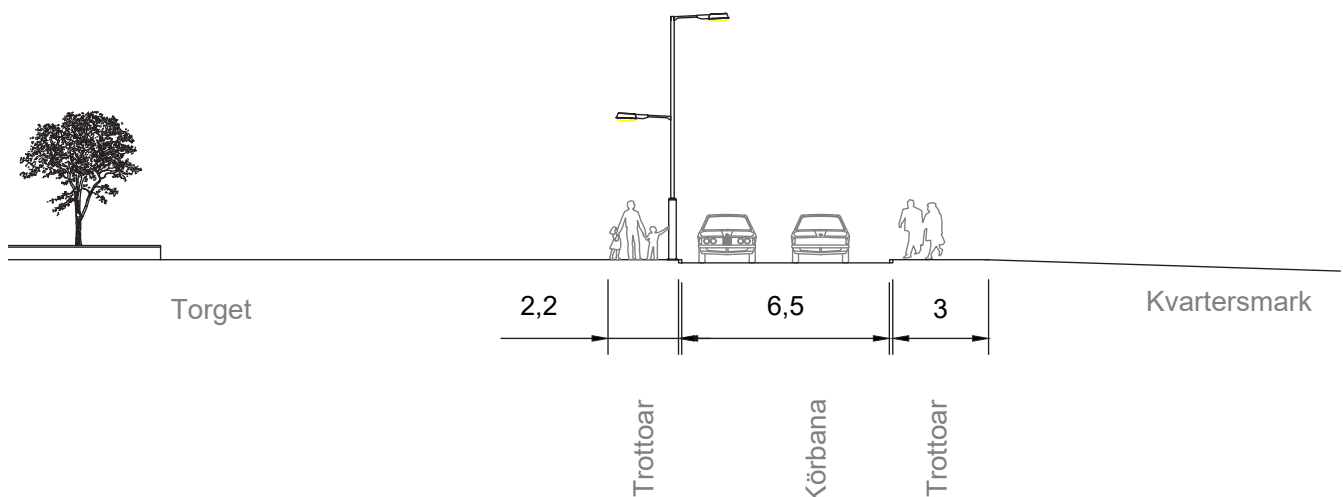

Illustration över Handelsvägen vid Skoltorget

Principsektion för Handelsvägen vid Skoltorget.

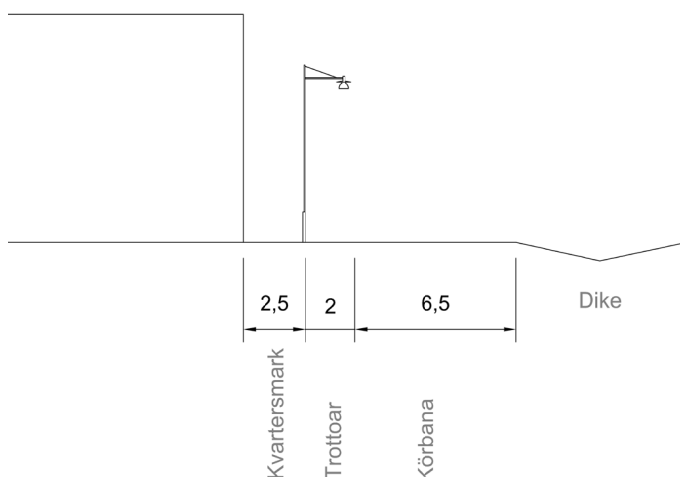
1.2. Handelsvägen mellan Skoltorget och Östra Esplanaden

Målbild

Handelsvägen gestaltas så att den får en mer stadsmässig karaktär med större fokus på de oskyddade trafikanterna. Körbanan för motortrafik ges en bredd på 6,5 meter från dagens 7,5 meter. Detta möjliggör att gatan fortfarande håller en god standard för bilar, bussar och lastbilar, men hastigheten inte blir lika hög och plats skapas för trottoar. Ett hastighetssäkrat övergångsställe skapas mellan gångvägen över parkeringen och östra trottoaren. Vid Friskis & Sveltis (Haganäs 4) är utrymmet mer begränsat, men en gångbana på cirka 2 meter tillskapas på västra sidan Handelsvägen. En 2,5 meter bred uppställningsplats för lastbil skapas på västra sidan Handelsvägen för att lösa logistiken till Friskis & Sveltis eftersom lokalgatan väster om deras fastighet tas bort.

Utformningsprinciper & materialval

- Körbana (6,5 meter bred): asfalt
- Gångbana på nordöstra sidan (cirka 3 meter bred) - från parkeringen till östra sidan av torget: betongplattor
- Trottoar (cirka 2 meter bred) på västra sidan - från torg till Östra Esplanaden: betongplattor
- Kantsten mellan körbanan och gångbanorna: granit
- Belysning: Philips CitySwan eller motsvarande
- Uppställningsplats för lastbil (LBn) vid F & S: 2,5 meter bred och cirka 20 meter lång.

Principsektion för Handelsvägen vid Friskis&Sveltis

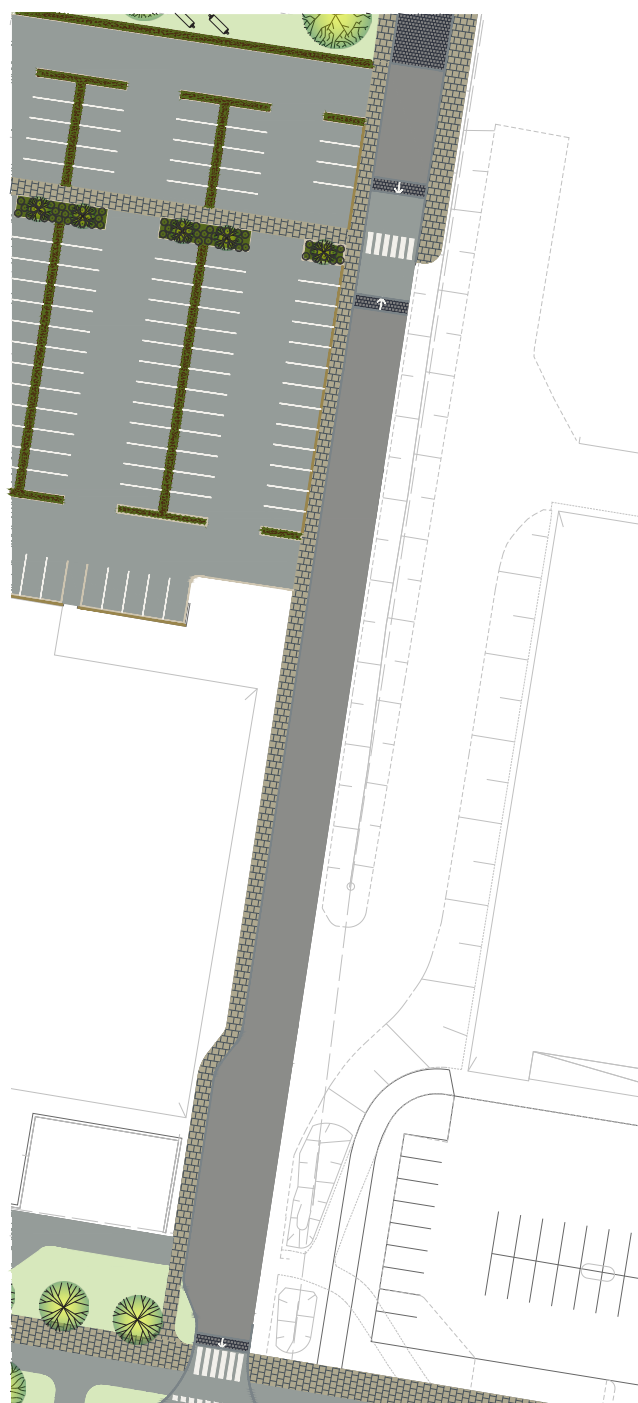

Illustration över Handelsvägen

1.3. Östra Esplanaden

Målbild

Östra Esplanaden förlängs fram till den nya cirkulationsplatsen så att handelsområdet kopplas ihop med centrum på ett tydligt sätt. Karaktären på befintlig esplanad bibehålls i princip, men den enkelsidiga trädraden i mitten blir en enkelsidig allé mellan körbana och gång- och cykelväg på den nya delen. Gångbanan på den norra sidan blir också mer generös då den går från dagens 2 meter till 3,5 meter. Även cykelbanan går från 2 till 3 meter. På den södra sidan förlängs gångbanan fram till Sibylla. Hela korsningen hastighetssäkras genom upphöjning och entrén till Haganäsparken flyttas och förtydligas något.

Utformningsprinciper & materialval

- Körbana (7,5 meter bred): asfalt
- Grönremsa med enkelsidig allé (5 meter bred): uppstammade träd
- Cykelbana (3 meter bred): asfalt
- Gångbana (3,5 meter bred): betongplattor
- Kantsten mellan körbana och grönremsa: granit.
- Belysning: Philips Clearway (liknande resten av Östra Esplanaden)

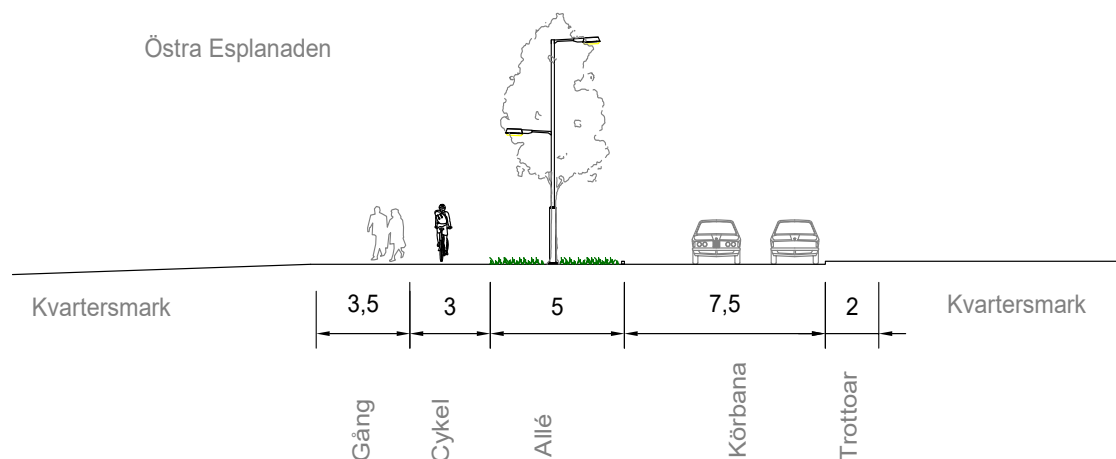
Philips Clearway med dubbelarmar

Illustration över Östra Esplanaden

Tilia cordata Greenspire Skogslind

Principsektion för Östra Esplanaden

1.4. Gata mellan cirkulationsplats och Väg 120

Målbild

Genom att en cirkulationsplats byggs bort skapas en tydligare koppling för motortrafik mellan Haganäsleden (väg 120), handelsområdet och Östra Esplanaden. Eftersom Haganäsleden inte är anpassad för fotgängare eller cyklister så har den nya kopplingen inte anpassats för dessa heller, utan fokus ligger på motortrafik. En bra koppling för oskyddade trafikanter erbjuds istället längs Östra Esplanaden.

Utformningsprinciper & materialval :

- Körbanor av asfalt
- Refuger/skiljeremсор i kullersten för lång livslängd

Illustration över gata mellan cirkulationsplats och Väg 120

1.5. Cirkulationsplatsen

Målbild

Cirkulationsplatsen är entrén till Handelsområdet. Tydligheten/orienterbarheten blir bättre för bilister så väl som för oskyddade trafikanter. En kombinerad gång- och cykelväg runt hela cirkulationsplatsen möjliggör nya verksamheter på parkeringsplatsen för exploatören. Cirkulationsplatsen har gestaltats för att bli trygg och säker genom god sikt, bra belysning för både bilar och cyklister/fotgängare och mindre träd som ger en mänsklig skala. Träden i mitten belyses för att skapa ett blickfång och en trevlig entré.

Utformningsprinciper och materialval

- Kombinerad gång- och cykelbana separerad från biltrafik (3 meter bred): asfalt
- Träd: *Prunus sargentii* längs gång- och cykelbana, *Prunus avium* i mitten av rondellen
- Äng i mitten av rondellen
- Belysning för körbanor, övergångsställen och gång- och cykelväg: Philips Clearway eller motsvarande
- Belysning av träden i mitten av rondellen med spotlights
- Möjlighet att upplåta rondellen (mittdelen) för tematisk reklamskyltning

Prunus avium fk Svea E

Prunus sargentii

Illustration över cirkulationsplatsens utformning.

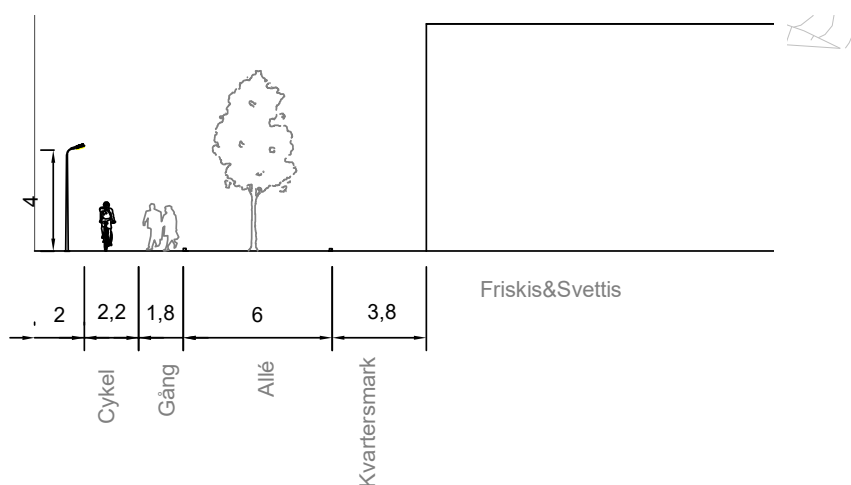
1.6. Gång- och cykelväg från Skoltorget till Östra Esplanaden

Målbild

Väster om Friskis och Svettis (Haganäs 4) tas bilkopplingen mellan parkering och Östra Esplanaden bort, men gång- och cykelvägen behålls och förbättras genom att fotgängare och cyklister separeras. Eftersom platsen kan upplevas som en baksida ligger fokus på en trevlig grön miljö med god trygghet. Detta åstadkoms genom bra belysning av gång- och cykelvägen och genom god sikt (inga skymmande föremål eller buskage).

Utformningsprinciper och materialval

- Cykelbana (2,2 meter bred): asfalt
- Gångbana (1,8 meter bred): betongplattor
- Trädallé och gräsmatta
- Standardarmaturer längs gång- och cykelvägen: Philips ClearWay eller motsvarande

Principsektion för gång- och cykelväg

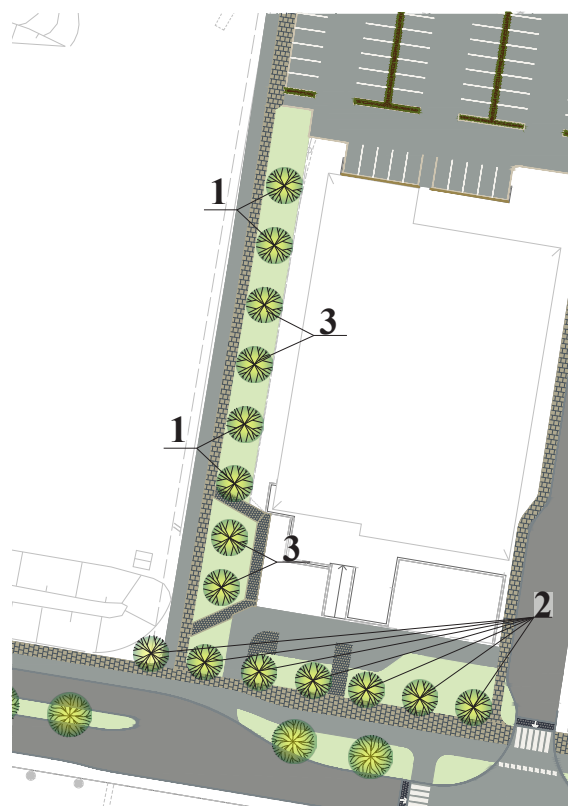

Illustration över gång- och cykelväg utformning

Prunus cerasifera Nigra

Acer platanoides Globosum
Klotlönn

Prunus sargentii 'Rancho'

1.7. Stora parkeringen

Målbild

Parkeringen mellan Haganässkolan och Friskis och Svettis (Haganäs 4) görs om för att hysa torget. Genom en mer ändamålsenlig struktur med skeppen orienterade i nord-sydlig riktning och genom att föra över en del av fastigheten Haganäs 4 skapas det i princip lika många bilplatser som idag. Fokus ligger på en tydlig, trygg och ändamålsenlig struktur. Genom parkeringen skapas en gångväg som leder vidare till östra sidan av torget och en entré för planerad byggnad på östra sidan Handelsvägen.

Utformningsprinciper och materialval

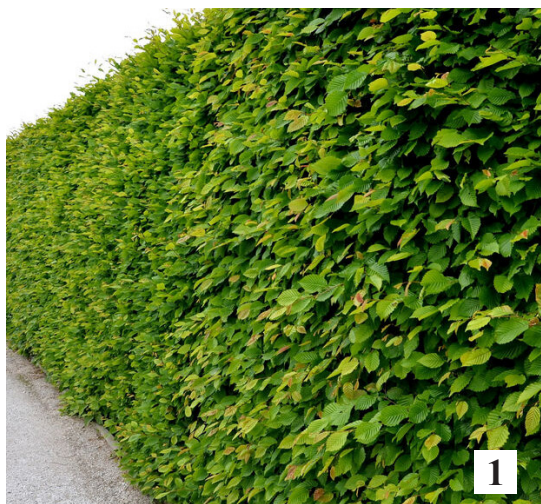
- Asfaltsytan delas in i sektioner med klippta häckar *Carpinus betulus Avenbok* (1) för att skapa ett trevligare rum, bättre orienterbarhet och för ett bättre lokalklimat.
- Asfaltsytan delas också av en gång i betongplattor som kantas av träd -*Sorbus aucuparia 'Steen'* (2) och under dessa marktäckare -*Stephanandra incisa 'Crispa'* (3).
- Betongkantsten runt hörnen på häckarna där man kör in till parkeringsskeppen. Inga kantstöd längs häckarna mellan bilplatserna.
- Standard gatubelysning, Philips clearway LED eller motsvarande

Illustration över parkering utformning

Philips Clearway armatur

Carpinus betulus Avenbok

Sorbus aucuparia 'Steen'
Smalkronig rönne

Stephanandra incisa 'Crispa'

2. Torg

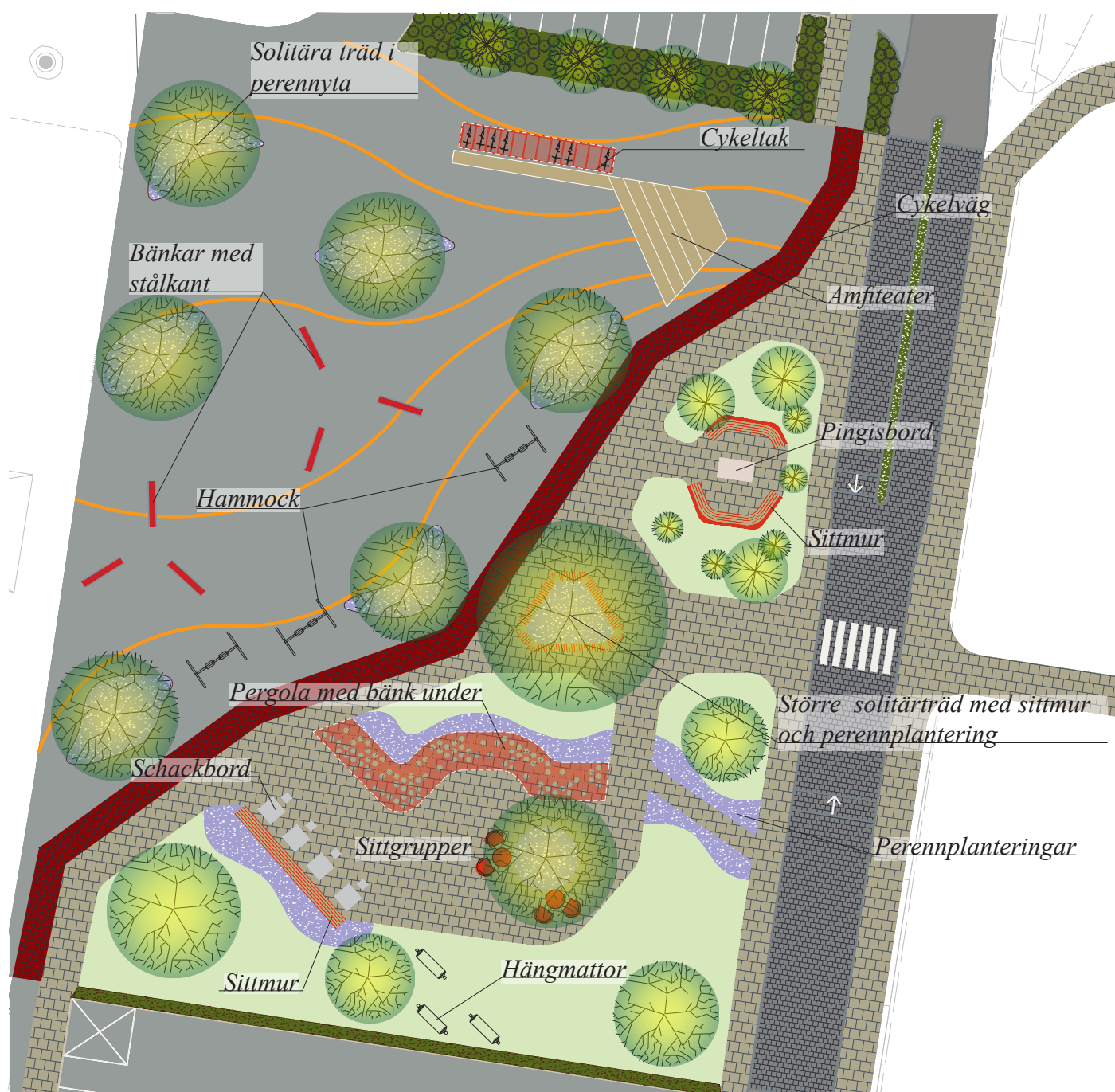
2.1. Skoltorget

Målbild

Skoltorget är utformat som en öppen och flexibel torgyta som rymmer aktiviteter med både aktiv, spontan rörelse så väl som viloplatser. För att förstärka platsens identitet används färg och en tydlig form.

Torget ger förutsättningar för möten, umgänge och vila. Aktivitetsytor erbjuder något för alla: pingis- och schackbord, hammock och hängmattor, öppna klippta gräsytor för picknick, frisbee och kubbspel.

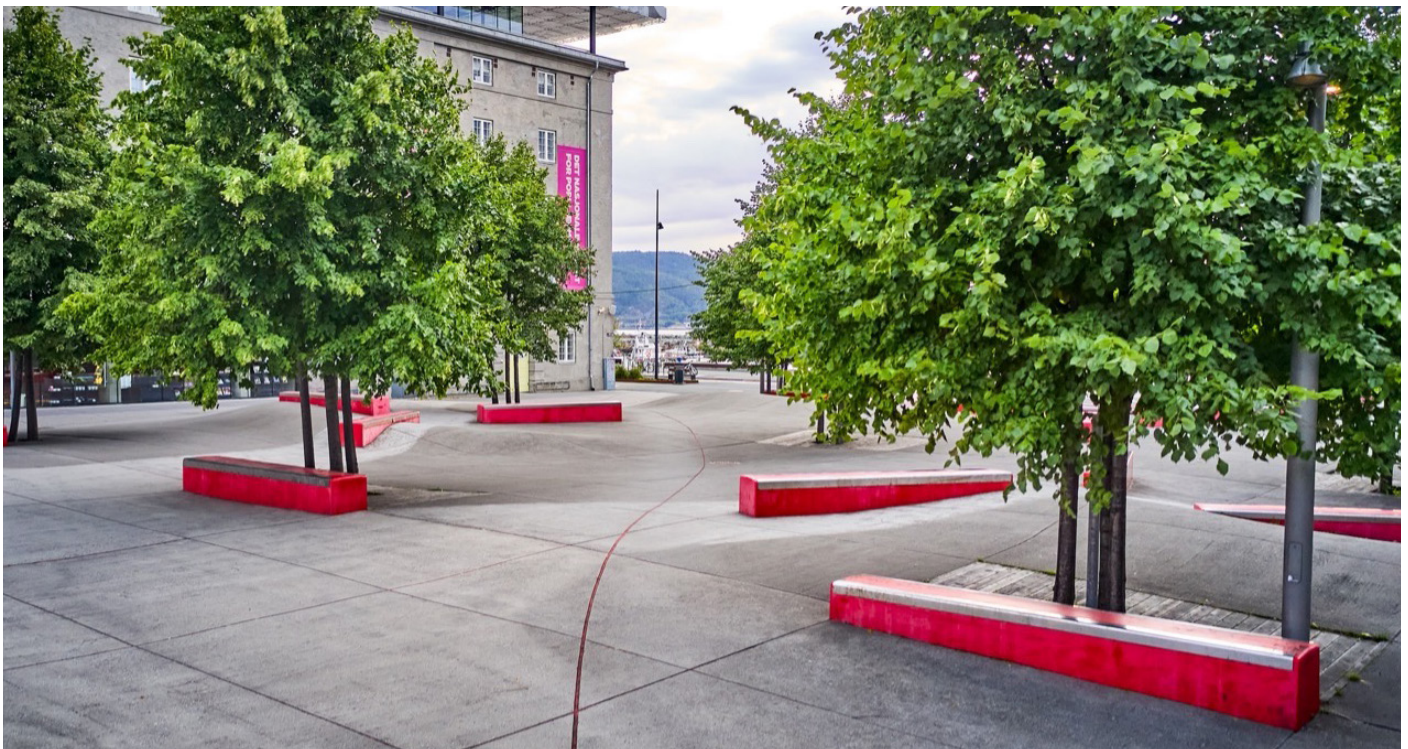
Många formella så väl som informella sittplatser skapas för olika behov, åldrar och väder. Här kan man hitta sin plats, tillsammans eller enskilt. Dekorativ asfaltnålning gör platsen mer levande och lekfull och skapar en unik karaktär. Den fria vågdesignen bjuder in till spontan, glädjefylld rörelse.

Planillustration på Skoltorget

Utformningsprinciper & materialval

- Nordvästra delen av torget utformas som en slitålig asfaltsyta med en livfull målning och soffor/träbänkar med stålkant som man kan använda för skate och parkour.
- Sydöstra delen av torget har markbeläggning av betongplattor, grå och beige färg.
- Cykelväg genom torget av karminröd SF-sten (självläsande betongsten) för ett tydligt cykelstråk och en uppdelning av den aktiva (asfalt) och lugnare (betongplattor) delen av torget.
- Upphöjda sittplatser i trä med LED-belysning bildar en läktare/amfiteater.
- Röd och orange färg som syns i färgsatta detaljer (*pergola, belysningsstolpar*) möbler, material (*målning med trafikfärg*) och vegetationens bladverk (*se växtval*), all utrustning samordnats avseende kulör och karaktär.
- Handelsvägen har slitlager av smågatsten och höjs upp i mitten för hastighetssäkring och ett mjukare trafikrum som uppmärksammar bilisterna på torget. Övergångsstället blir 5 meter brett för stor tydlighet (se även sida 8).

Inspirationsbild för vilken typ av känsla och materialval som skoltorget ska stäva mot.

Inspirationsbild av pergola från torget Hefei Wantou & Vanke Paradise Art Wonderland Phase1, Hefei, China

Inspirationsbild från campusområdet i Frederiksberg, Danmark. Nollvisning mellan torgyta och planteringsyta

Växtval (norra delen av torget)

Solitära rödlönnar med kraftigt röd höstfärg i perennnya.

Växtvalet är

- Träd: *Acer rubrum* *Red Sunset* ('Franksred') rödlönn (1)
- Buske: *Euonymus alatus* vingbenved (2)
- Buske: Rosenspirea *Spiraea japonica* 'Goldflame' (3)
- Tuvrör *Calamagrostis acutiflora* 'Karl Foerster' (4)
- *Miscanthus sinensis* 'Kleine Fontäne' (5)
- Bergtall, *Pinus mugo* var. *mughus* (6)

Växtval (södra delen av torget):

- *Acer platanoides* 'Royal Red' blodlönn (1)
- *Corylus colurna* Turkisk trädhassel (2)
- *Fagus sylvatica* 'Asplenifolia' Flikbladig bok (3)
- *Quercus rubra* E - rödek (4)
- *Viburnum opulus* 'Roseum' snöbollsbuske (5)
- Smällspirea *Physocarpus opulifolius* 'Diabolo' (6)
- *Amelanchier lamarckii* prakthäggmispel (7)

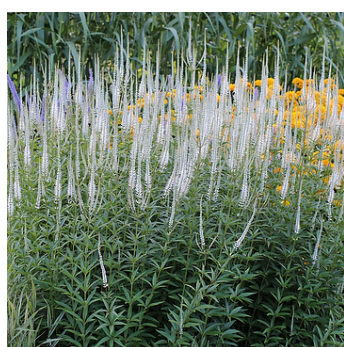

Växtval perenner och gräs

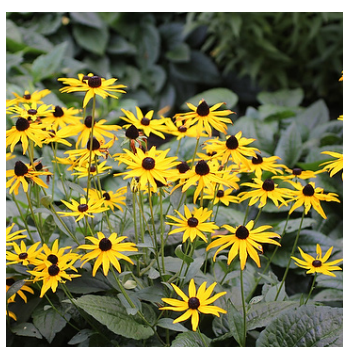
- Fläckflockel *Eutrochium maculatum* 'Atropurpureum' (1)
- Kransveronika *Veronicastrum virginicum* 'Diana' (2)
- Strålrudbeckia *Rudbeckia fulgida* 'Goldsturm' (3)
- Stäppsalia *Salvia nemorosa* 'Caradonna' (4)
- Rödskaftig daggkåpa *Alchemilla erythropoda* (5)
- Kantnepeta *Nepeta faassenii* 'Walkers Low' (6)
- Kärleksört *Hylotelephium* 'José Aubergine' (7)
- Praktröllika *Achillea filipendulina* 'Parker's Variety' (8)
- Anisört *Agastache* 'Black Adder' (9)
- Trädgårdsnäva *Geranium* 'Rozanne' ('Gerwat') (10)
- Tuvtåtel *Deschampsia cespitosa* 'Goldschleier' (11)
- Japansk starr *Carex morrowii* 'Ice Dance' (12)
- Tuvrör *Calamagrostis acutiflora* 'Karl Foerster' (13)

1

2

3

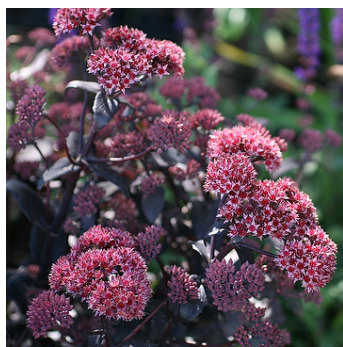
4

5

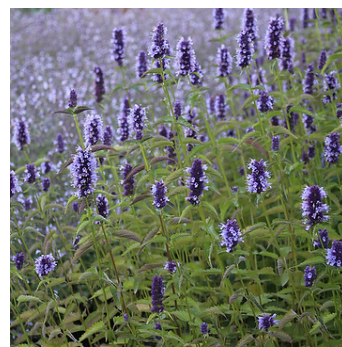
6

7

8

9

10

11

12

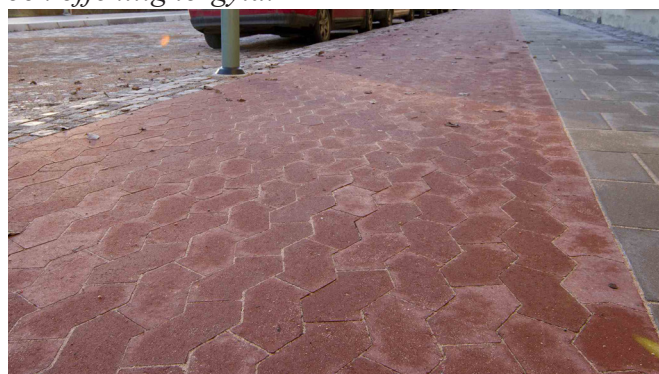
13

Inspirationsbilder med asfalmålning. Gustav Adolfs Torg, Stockholm

Exempel på karminröd marksten från IJsselkade, Zutphen, Nederländerna, som passar perfekt till cykelväg och offentlig torgyta.

Markbeläggning karminröd SF-sten

Markbeläggning

*Schackbord med spelplan i röstfritt stål.
Glänta Design*

Soffa tillgänglighetsanpassad. Glänta Design

Inspirationsbild av amfiteater

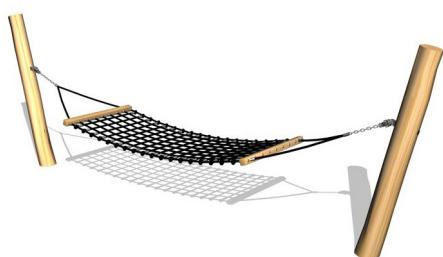
Inspirationsbild hammock

Pingisbord. Tress Sport & Lek AB

Papperskorg. Glänta Design

Hängmatta extra bred Folklek

Cykeltak tillverkat i UV-beständigt polykarbonat. Cyklos

Målbild för skolparkering norr om torget (utanför planområdet)

Skolparkeringen norr om Skoltorget görs om så att den åter kan användas för bilplatser. Cykelplatserna flyttas ner till torget. En inramning mellan torg och parkering görs med en trädrad.

Utformningsprinciper och materialval

- Asfalterad
- Standard gatubelysning, Philips clearway LED eller motsvarande
- Betongkantsten runt hörnen på häckarna där man kör in till parkeringsskeppen. Inga kantstöd längs häckarna mellan bilplatserna.
- Träd: *Sorbus Legend E* - Ullungrönn (1)
- Busk: *Cornus alba 'Variegata'* (2) *Stephanandra incisa 'Crispa'* (3)

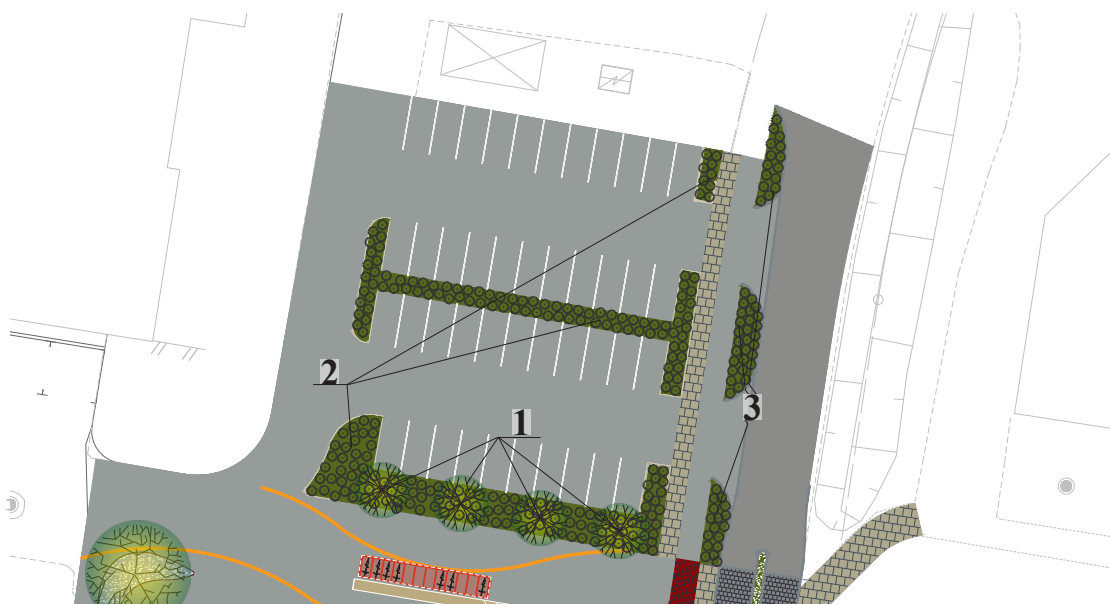

Illustration över skolparkering utformning

Sorbus LEGEND® E - ullungrönn

Cornus alba 'Variegata'

Stephanandra incisa 'Crispa'

3. Naturmark

3.1. Våtmark

Målbild

Mellan handelsområdet och området som planläggs för bland annat bostäder har åkergrödor påträffats. Eftersom åkergrödan är en skyddad art har kommunen förelagts att bevara huvuddelen av den våtmark som finns här. Naturmarken blir cirka 40 meter bred och får en yta på drygt 7 000 kvadratmeter.

Huvudsyftet med parken är att ge goda livsmiljöer för groddjur och naturmarkens utformning styrs till stor del av groddjurens behov (som framgår av *Artskyddsutredning med förslag på skyddsåtgärder för groddjur 2024 (Sweco 2024-03-19)* och *Föreläggande enligt miljöbalken om försiktighetsmått angående artskydd på fastigheten Älmhult Äskya 1:27, Älmhults kommun, Länsstyrelsen Kronoberg 2024-06-17*). I dagsläget har inte någon planering eller gestaltning av exempelvis gångar eller sittplatser gjorts för området. Om detta ska komma till stånd behöver åtgärderna planeras efter att området är iordninggjort för grodorna och etablerat i det avseendet. Projektering och planering av åtgärders genomförande ska ske i samråd med expert så att de inte påverkar åkergrödan negativt.

Området kommer att avgränsas med låga stödmurar av betong (L-stöd) för att grodorna inte ska kunna hoppa upp på gator/vägar och grodtunnlar kommer att läggas under dessa. Befintlig våtmark kommer att kompletteras med stenrösen som fungerar som övervintringsplatser och norr om Handelsvägen (utanför planområdet) kommer kompletterande dammar som inte är i kontakt med dagvattenssystemet att anläggas. Området kommer att skötas så att våtmarken fortsatt är solig och så att området inte skogar igen.

Området kommer att fungera som en välbehövlig grön yta i det hårdgjorda handelsområdet med glittrande vattenytor att titta ut över. Vattenytorna ska hållas öppna så att de förblir varma nog för åkergrödans lek. Kombinationen av detta och att omgivande gator och gång- och cykelvägar ligger någon halvmeter ovan området (på grund av nämnda stödmurar) gör att det skapas fina utblickar över området. En informationskylt kan med fördel placeras i nordvästra delen av området.

Utdrag ur *Artskyddsutredning med förslag på skyddsåtgärder för groddjur 2024 (Sweco 2024-03-19)*

3.2. Dagvattendamm och rekreationsområde

Målbild

Naturmarken är en viktig grön koppling och entrén till Haganäsparken från handelsområdet. Befintlig dagvattendamm tillför naturområdet rekreativa värden med en vattenspegel. Dagvattensystemet har utformats på ett sätt så att det både kan fungera tekniskt och samtidigt bidra till ett positiv upplevelsevärde. Entréplatsen/skylt kommer att flyttas något för att ligga bättre i förhållande till den nya korsningen (se gul cirkel i illustration nedan).

Utformningsprinciper & materialval

- Dammen har en viktig teknisk funktion men är samtidigt en del av ett bostadsnära rekreationsområde.
- Entréplatsen flyttas något för att skapa en tydligare entré i förhållande till den nya korsningen, gångbanor och övergångsställen längs Östra Esplanadens nya sträckning.
- Längs dagvattendammens västra sida finns en kombinerad skötselväg och gångväg i grus.
- Kring dammen finns skog som upprätthålls, regelbunden röjning behövs för att skogen inte ska växa igen.
- Området kommer att skötas på ett liknande sätt som det sköts idag. Naturmarken underhålls för att främja biologiska värden och möjlighet till rekreation och friluftsliv där trygghetsaspekten beaktas. Inom naturområdet ska ett lövskogsbestånd främjas.

Slingan i grus med belysningsstolpar

Befintlig dagvattendamm

Illustration över nya stenmjölsgångar

Entréskylt till Haganäsparken

6. Belysning

Målbild

Att skapa väl upplysta gator och gång- och cykelvägar för säkerhet och trygghet. En väl planerad belysning bidrar till att området uppleves som trevligt och tryggt året runt. För att undvika intressekonflikt med biologisk mångfald (nattaktiva djur) behöver inte all belysning vara igång dygnet runt. Belysningen kan utrustas med system för tidsstyrning och närvarobelysning.

Gatubelysning och parkeringsplatser

Längs områdets gator (inklusive den nya cirkulationsplatsen) och på parkeringsplatsen placeras kommunens standardarmatur Philips ClearWay. Längs Handelsvägen används CitySwan då denna armatur också är en av kommunens standardarmaturer, men ger ett mjukare intryck som lämpar sig väl för gator vid skolor. Vid gång- och cykelpassager över huvudgatan är god belysning extra viktigt och därför placeras extra ljuskällor i anslutning till passagen.

Torg

Skoltorget får flera stolpar med spotlights som ger allmänljus samt fokus på vissa ytor som träd och sittplatser. Ljuset riktas mot det som blir viktiga blickpunkter. Idén är att lyfta de former och material som finns på platsen och genom två olika spridningsvinklar ges också kontrast och dynamik till ljusbilderna på marken. Gobos (projektorer med statiska utbytbara mönster) används för att belysa vissa av markytorna med mönster. Belysning med spotlights och gobos ger en dynamisk ljusbild och tillåter enkelt framtida förändringar utan att fast utrustning behöver bytas ut.

Cirkulationsplats

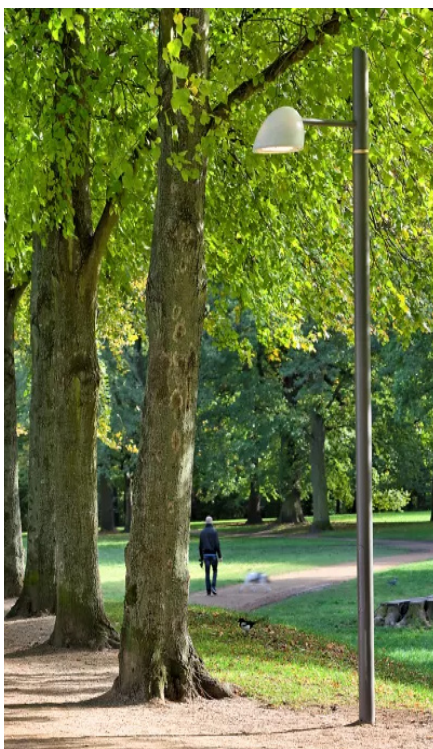
Varje träd (3 stycken) i mitten av rondellen belyses. Trädens form framhävs på så sätt och ett blickfång skapas i mitten som bidrar till orienterbarhet och trygghetskänsla utan att ta för mycket uppmärksamhet av bilister.

Gång- och cykelväg

GC vägen bakom Friskis & Svettis belyses med Philips ClearWay för att få samma formspråk som Östra Esplanaden. Förbi torget belyses den av spotlights som passar med torgets gestaltning.

PoleLITE

CitySwan

Clearway

Gobo

Inspirationsbild med spotlights

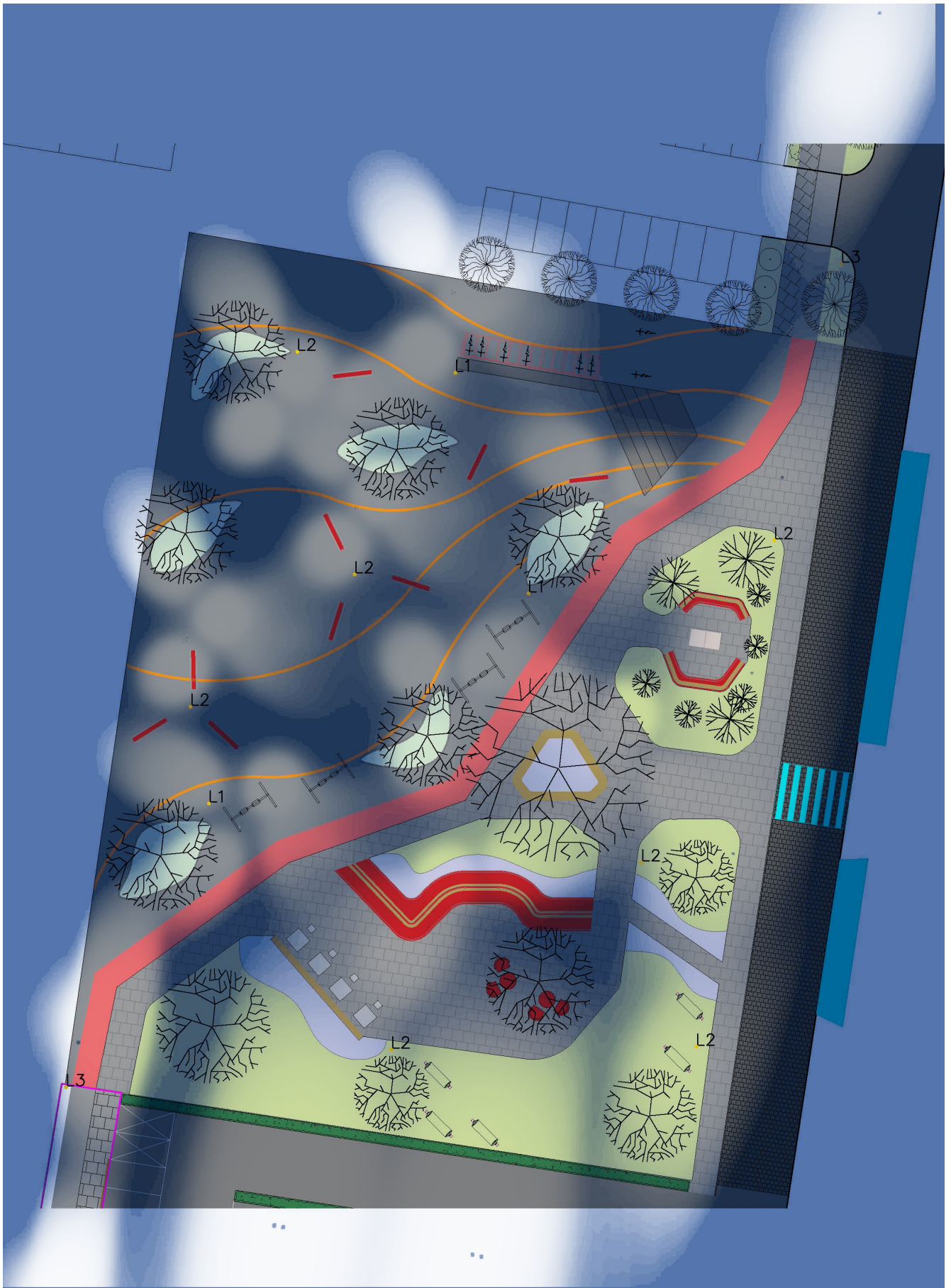

Inspirationsbild från Viktor Larssons plats i Västerås

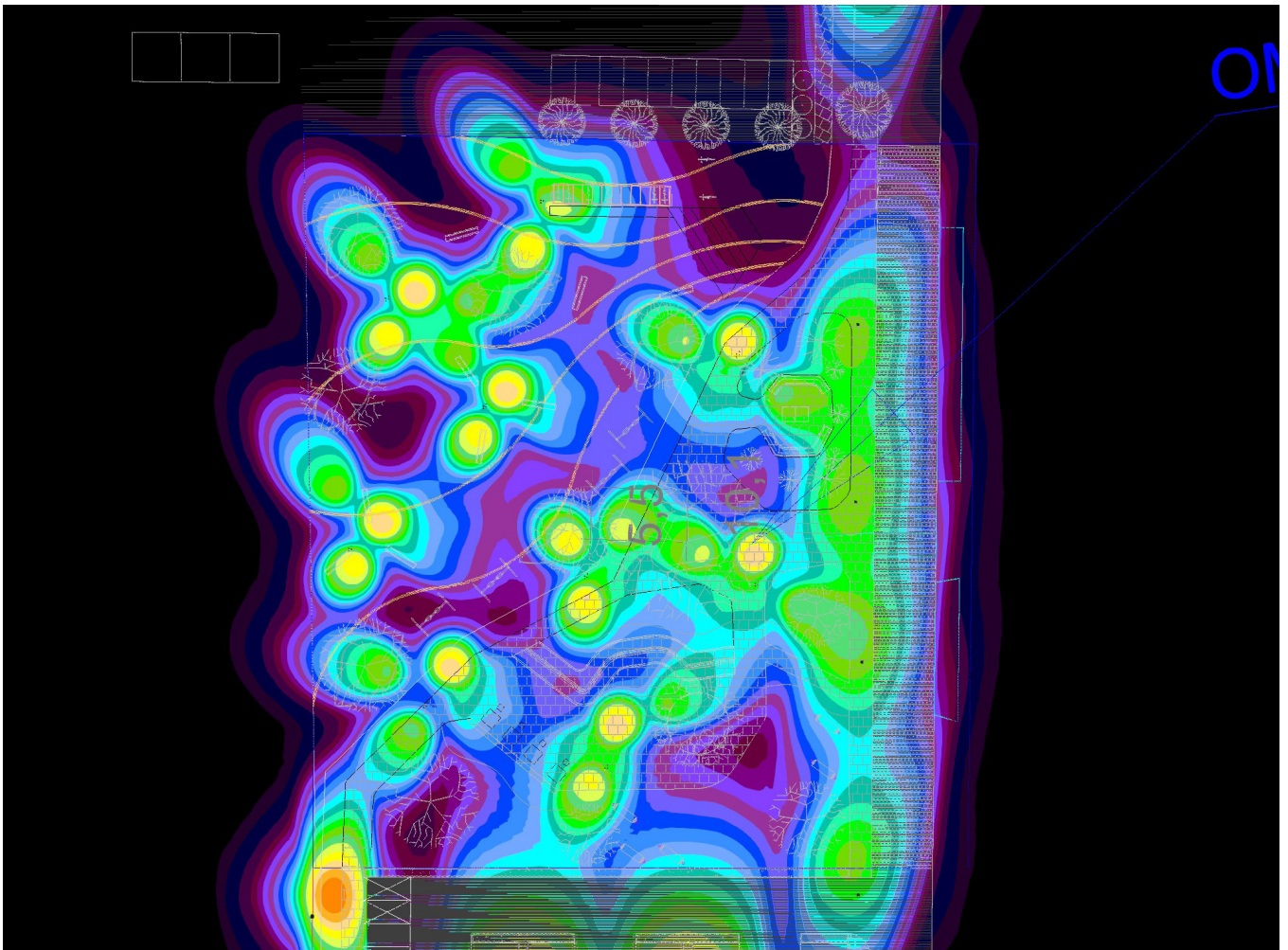

Inspirationsbild med Gobo spotlights

Ljusberäkning för Skoltorget.

Ljusberäkning. Skoltorget.

Beräkningar av ljusnivå och ljusriktningar har gjorts för att säkerställa trafikmiljö och gestaltning. Anpassning av exakt placering behöver göras i projekteringen.

8. Principer för skötsel

Nedan ges principer för skötsel för de olika ytorna inom planområdet.

Skötselnivåer förklaring

Låg: skötsel någon gång per år, till exempel parkeringar och refuger med väletablerade träd, eller ytor som slaghackas en gång per år så som ängar, refuger och långgräsytor.

Mellan: skötsel ett par gånger per år, till exempel parkeringar med ganska låg skötsel men det finns klippta häckar på ytan, eller planterade träd i etableringsfas med vattning.

Hög: frekvent skötsel. Tillsyn cirka 1 gång per vecka och skötsel cirka 6 gånger per säsong. Innehåller flera av de ytor som sköts flera gånger under en månad, till exempel klippta gräsytor, perennplanteringar eller lekplatser vilka kräver tillsyn eller skötsel löpande ca en gång per vecka.

Samtliga gator, gång och cykelvägar vinterunderhålls om ej annat anges.

Yta	Skötselnivå	Kommentar
Gata: Huvudgata och lokal-gator	Mellan	Gatuträd Gatuträd med gräsmatta Gatuträd med äng Marktäckande buskar
Gång- och cykelvägar	Mellan	Finns inkluderande i de andra kategorierna
Torget	Hög	Asfaltsyta (ca. 50 %) Betongplattor och betongsten (ca. 50 %) Perennytor Buskytor Träd Sittplatser
Stora parkeringen	Mellan	Kvartersmark för parkering Häckar/plantering
Skolparkeringen	Mellan	Kvartersmark för skola Häckar/plantering
Dagvattendamm		VA-anläggning som sköts av VA-kollektivet
Naturmark/ rekreationsområde Haganäsparken samt slänter kring dagvattendamm	Mellan	Grusgångar, elljusspår och skog.
Våtmark (sparas för åkergrödan)	Hög i etablerings- fasen (första 5 åren). Därefter mellan.	Området hålls öppet så att vattnet inte skuggas för mycket av vegetation. Buskage och liknande tas bort då och då från barriärerna/L-stöden så att inte grodorna kan klättra upp via buskar eller ris på vägen. Skötselplan tas fram i samråd med naturkunnig person för att bland annat fastslå när på året arbetsmoment kan ske för att inte störa åkergrödan.

Skötselnivå N– NATURMARK

Naturmark indelas i tre kategorier beroende på vilken skötselnivå. Definitionen av naturmark är all detaljplanerad beväxt mark som inte ingår i någon annan kategori.

N1 – SKÖTSELNIVÅ HÖG

Naturmark med skötselnivå hög avser ytor som består till övervägande del av fältskikt. Ytan kan innehålla träd och buskar. Denna naturmark innehåller viktiga biotoper för växt- och djurliv och bidrar med viktiga ekosystemtjänster.

Kvalitets- och funktionskrav

Naturmarken bör underhållas för att främja biologiska värden och möjlighet till rekreation och friluftsliv. Trygghetsaspekten ska beaktas vid skötsel.

Skötsel:

- Markröjning regelbundet för att uppnå kvalitets och funktionskrav.
- Ris samlas ihop och förs bort
- Slaghackning en gång per år alternativt manuell röjning med klinga/snöre
- Underhåll av stigar och leder som finns markerade i GIS Geografiskt informationssystem.

N2 – SKÖTSELNIVÅ MELLAN

Naturmark med skötselnivå mellan avser ytor med växtlighet som till övervägande del består av sammanhängande träd- och buskbestånd. Naturmark utgör viktiga biotoper för växt- och djurliv och bidrar med viktiga ekosystemtjänster.

Kvalitets- och funktionskrav

Naturmarken bör underhållas för att främja biologiska värden och möjlighet till rekreation och friluftsliv. Trygghetsaspekten ska beaktas vid skötsel.

Skötsel:

- Markröjning med ett intervall på 2-3 år.
- Ris samlas ihop och förs bort vid behov tillåts 20 % lämnas kvar.
- Gallring vid behov för att uppnå kvalitets och funktionskraven.

N3 – SKÖTSELNIVÅ LÅG

Naturmark med skötselnivå låg avser ytor som ofta ligger till exempel mellan villor. Ofta i direkt anslutning till produktionsskog.

Kvalitets- och funktionskrav

Naturmarken bör underhållas för att främja biologiska värden och möjlighet till rekreation och friluftsliv. Trygghetsaspekten ska beaktas vid skötsel.

Skötsel:

- Markröjning med ett intervall av 3–4 år. Gallring med ett intervall av 8–9 år.
- GROT- uttag i samband med gallring, ca 20% lämnas kvar i faunadepåer.
- Underhåll av stigar som finns markerade i GIS.

Vid framtagandet av gestaltningsprogrammet har följande tjänstepersoner medverkat:

Tekniska förvaltningen

Ingela Thulander, parkförvaltare

Pär Svensson, projektingenjör

Fredrik Danielsson, produktionschef

Emelie Lindholm, gatuingenjör

Kommunledningsförvaltningen

9 februari 2026

Oleksandra Polupan
Planarkitekt

Arpine Minasyan
Stadsarkitekt

Antagen av Kommunfullmäktige 2026-03-30, § 28
LAGA KRAFT 2026-05-04

Peter Hultin
Planarkitekt

Bildkällor

<https://streetworks.se/galleri/>

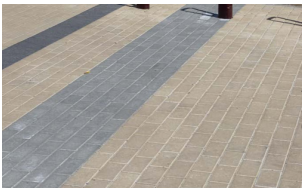
<https://www.architonic.com/en/product/punto-design-relax-hanging-bench/20151054>

https://www.stenimporten.se/product/product/download?product_id=4040&download_id=101

<https://landezine.com/hefei-wantou-vanke-paradise-art-wonderland-by-aspect-studios/>

<https://www.beijerbygg.se/wcsstore/BeijerCAS/HPMAssets/d220001/medias/document/139/37478.pdf>

<https://foxbelysning.se/referenser/viktor-larssons-plats-i-vasteras/>

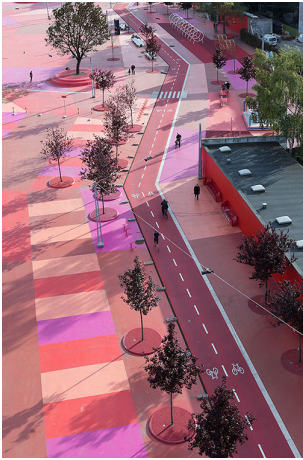
<https://atendi.se/rosco-imagespot-5500-ip65-w-o-lens-blk/#>

<https://landezine.com/copenhagen-business-school-kilen-by-marianne-levinsen-landskab/>

<https://elignosjoab.se/produkter/hanna/>

<https://landezine.com/urban-revitalization-superkilen-by-topotek1-big-superflex/>

<https://landezine.com/tetris-square-by-lab-dh/>

<https://landezine.com/fjordallmenningen-rockheim-by-agraff-arkitektur/>

<https://landezine.com/fjordallmenningen-rockheim-by-agraff-arkitektur/>

<https://www.fagerhult.com/sv/Referenser/viborg/>

<https://landezine.com/ijsselkade-in-zutphen-by-hosper-landscape-architecture-and-urban-design/>

<https://www.tressutemiljo.se/outdoor-pro-bordtennisbord-651892-2011>

<https://www.glantadesign.com/collections/skala/products/skala-schackbord>

<https://www.glantadesign.com/collections/skala/products/skala-soffa>

<https://www.glantadesign.com/collections/skala/products/skala-papperskorg-140l>

<https://folklek.se/product/hangmatta-med-taifunrep/>

https://images.philips.com/is/content/PhilipsConsumer/PDFDownloads/Sweden/cases/CSLI20160425_001-sv_SE-Philips-utoomhusbelysning-LED-clearway.pdf

<https://www.booenergi.se/philips-clearway>

<https://www.cyklos.se/arkitektportal/light-cykeltak/>